

Alment innlit og Nólsoyar Páll Oddagrein

HARMASØGAN um Nólsoyar Páll er syrgilig, samstundis sum hon avdúkar nøkur gagnlig samfelagsviðurskipti.

TAÐ er harmiligt, at ein almennur stovnur og landsstýrið keypa eitt skip uttan at vita, hvørjum standi skipið var í.

AFTURÍMÓTI mugu vit ásanna, at tað er gagnligt fyri fjølmíðlar og tí eisini almennin, at tað er lættari at fáa upplýsingar um almenn mál í dag enn bara fyri trimum árum síðani, tá vit finga lógina um alment innlit og fyrisingarlógina.

NÚ ber til, vísandi til hesa lóg, at biðja um skjalainnlið í ávísam málum, og landsins myndugleikar og tíðindafólk eru nú komin væl áleiðis at brúka henda møguleika.

FÁIR upplýsingar um føroysku bankagøluna høvdu sæð dagsins ljós uttan hesa lóg, og vit høvdu heldur ikki fingið bankamálið kannað uttan hesar avdúkingar.

TAÐ sama kann sigast um málið um Nólsoyar Páll. Fleiri upplýsingar eru fingnar til vega við at biðja um skjalainnlið, og nakrir upplýsingar afturat eru komnar í ljósmála í skjølum, sum fylgja við svarinum hjá landsstýrismanninum John Petersen til lögtingsmann Birna á Heygum, sum setti landsstýrismanninum átta spurningar.

SKJØLINI vísa, at ikki bara stjórin á Vaktar- og Bjargingartænastuni fór út um sínar heimildir, men at skiparin helst eisini hevur gjørt nakað, sum hann ikki átti at havt gjørt við tað at hann metti, at alt var í lagi og legði frá landi við skipinum.

SKIPASÝNIÐ kravdi ábøtur á viðurskipti, sum ikki vóru fingin í rættlag. Skipasýnið gav tí ikki siglingarloyvi. Áður er sagt, at stjórin á Vaktar- og Bjargingartænastuni gav siglingarloyvi í samráð við landsstýrið, men í uppriti, sum fylgir við svarinum, sæst, at landsstýrisskrivstjórnin heldur seg ikki hava heimild at skriva um siglingarloyvi, og einki sæst til, at loyvið er undirskrivað í samráð við landsstýrið.

Nú verður biðað eftir eini óheftari kanning um sjálvt skipið, og hvussu nógv tað fer at kosta, um skipið skal gerast siglingarklart, og sumuleiðis verður biðað eftir, hvat lögfrøðiliga hendur við teimum stigum, sum stjórn og skiparin tóku, tá skipið varð siglt heim.

GOTT vit finga lógina um alment innlit. Bara spell, at tað gingi 15 ár frá tí at Føroya Blaðmannafelag fyrstu ferð reisti málið um at fáa eina síka lóg á fundi við skrivstovustjóran í Tinganesi, og at eini 10-12 ár gingi frá tí at sama felag legði eitt fullfjiggað uppskot til lóg um alment innlit fyri landsstýrið, uttan at landsstýrið gjørdi nakað við málið.

HEVÐI henda lógin verið komin fyrr, hevði kanska okkurt sæð øðrvísi út í Føroyum í dag.

Sosialurin

Álitiskreppa í føroyska samfelagnum einki álit millum Danmark og Føroyar

Tann politiska støðan í okkara samfelag kann sammetast við eitt stríð, har øll berast móti øllum.

Størst trupulleikin er ikki fyri ella ímóti Fiskavirking ella Framtaksgrunninum. Nei, størst trupulleikin er, at eingin hevur álit á hvørjum øðrum. Og tað er kanska av góðum orsøkum.

Danir hava ikki álit á føroyingum. Ikki álit á, at vit vilja ella kunna greiða okkara samfelagsviðskiftir á skjótast og á besta hátt. Tí blanda teir seg upp í loysnirnar og vilja ávirka gongdina í búskaparkreppuni. Teir eru okkara høvuðskreditorur.

Amboðini hjá dønum í Føroyum sýnast at vera Figgjargrunnurin, Føroya Banki, Framtaksgrunnurin og kanska onkur annar.

Flestu føroyingar halda, at okkara ráðandi fólk í 1993 lótu seg lumpa av dønum tá yvirtøkan av Føroya-bankapartabøvunum fóru fram. Danir krøystu føroyingar til ta loysnina, og okkara fremstu politikarar - tó at summir av teimum áttu at vita betri - vóru nakað bláoygdur, umframt at vera í einari figgjarglaga og politiskt sera tilspissaðari støðu fyri Føroyar.

Ídag spyrja vit, var tað tað besta fyri Føroyar, sum tá hendi? Ella var tað tað besta fyri onkran annan? Ein bankakanning er í gongd, sum eingin veit, hvat hon gevur, men álitid millum Danmark og Føroyar - millum føroyingar og danir hevur ligið eitt álvarsamt knekk, sum tað verður sera torført at bota aftur upp á stutta tíð.

Hartil vita vit, at Figgjargrunnurin sveik sitt lyfti,

sum formaðurin gav okkara politikarum, í samband við Føroya Fiskavirking, tá hetta kom í 1993.

Føroya Fiskavirking bleiv als ikki tað lokomotiv, tað skuldi bliva. Tvørturimóti, og tað er farið fallt. Hinegin kann tað vera, at okkurt av tí sokallaðu framtaksloysnini er nýtiligt, men hví skulu vit trúgva teimum hesaferð? Fara teir ikki sum fráljóður at koma við undanfórlum og gera beint ímóti tí, sum teir lova í dag? Figgjargrunnurin og Framtaksgrunnurin eru figgjandi og stýrdir út Danmark fyrst og fremst.

Er tann sokallaða framtaksloysnin tann besta fyri okkum føroyingar og Føroyar? Ella er hon tann besta fyri onkran annan? Sjóvinnubankin og Føroya Banki vóru bjargaðir við millum 2 og 3 milliardum danskum krónum, sum vit føroyingar hava bløtt og fara at bløða fyrri at gjalda aftur við rentu og renturs rentu. Í hvussu er fyriliggur einki annað í løtuni. Eg vænti mær lítið burtur úr sokallaðu bankakanningini, men vónandi kemur okkurt burtur úr tí okkara fyrimunum.

Úrslitið av bankabjargingunum er monopolbankin, Føroya Banki. Bara navnið vekir mótvilja hjá nógvum føroyingum. Figgjargrunnurin setti dansk stýria og danskan kreditcheif at stýra bankanum umframt nevndina, sum er hálvdanskt. Hetta vóru tann iva fakliga dugnalig fólk, men tey skiltu hvørki okkara mál, okkara mentalitet ella okkara hugsunarhát. Hetta kostaði bankanum - óneyðuga - nógvur kundar

siðan 1993. Nógvir føroyingar vilja ikki samskifta við bankan ella seta sín fót har aftur. Tað er spell. Fyri eina forrættin, sum hvørt hálva ár síðan 1993 hevur mist kundar - mist innskot og útlán - er tað ikki heppið. Har er okkurt galið, og tað nyttar einki at geva kundunum skyldina?

Hartil kemur, at vit føroyingar, sum hava bjargað hesi fyrirøktu við nógvum peningi, vit halda, at bankin higartil hevur gjørt ov lítið fyrri at fáa gongd aftur á samfelagið - er ov trekur at vilja figgja, er ov trekur at vilja taka nakra risiko. Uttan risiko frá fleiri síðum, kemur einki vinnulív í gongd aftur.

Og vit ivast við hvørt, um bankin tekur sær bestu loysnirnar fyri okkum føroyingar og Føroyar? Ella fyri onkran annan? Ein oljuvinna er við at hómast fyrri framman í Føroyum. Leingi hardest vit føroyingar fyrri rættinum til undirgrundina, men danir søgdu kortane. Men bráðliga so forerdu teir okkum rættin til undirgrundina uttan svørslag. Ídag vit vit hví.

Tað var ikki tí, at tað var besta loysnin fyri Føroy-

ar? Nei, tað var tí tað kundi bliva besta loysnin fyri onkran annan?

Og hvør hevur buktina og báðar endarnar í oljumálinum í dag í Føroyum? Er tað føroyingar?

Tað var danska figgjareftirlitið, sum tók búskaparliga teppið undan Føroyum í 1992. Síðan hava danir hildið okkum føroyingum í einum jarnringi. Er tað fyrri okkara besta? Vónandi! Ált annað harmar meg, men eg má víðganga, eg ivisi.

Sum endabresturin er nú stór álitiskreppa millum Føroya Løgting - okkara gamla lógevandi ting, og Føroya lögmann. Tí lögtingið ivast í, um lögmaður - saman við danska forsætismálaráðharranum - hevur tikið ta røttu loysnina - sum er best fyri Føroyar ella onnur? Lögmaður - sum er valdur av lögtinginum, stýrir beint móti Løgtingsins vilja???

Tað er javnan at hoyra fyrri opnari mikrofon ella opnum skermi, at lögmaður og hesin ella hesin landsstýrismáðurin ákæra hvønn annan fyrri misbrót av ymiskum slag, og hótta hvønn annan við uppsøg.

Eingin hevur álit á nøkrum í Føroyum ídag. Øll misteinkja hvønn annan fyrri bæði líkt og ólíkt. Teir stýrandi ganga undan, og onnur fylgja aftaná.

Vit vanligu føroyingar øtast um støðuna og yvir gongdina í samfelagnum.

Tað má broyting koma í, her má takast annað skinn um bak. Tað má ruddast upp. Ongantið ov skjótt.

Birgir Mohr

Føstulávint á Tvøroyri

Á Tvøroyri verður altíð nóv gjørt burtur úr føstulávint. Fólk plaga at ganga hús úr hús og sláa tunnu, og um kvöldið ganga børnini grýlu.

Stóra føstulávintstiltakið hesu ferð verður í høllini í Trongsivági, har Jens Lisberg og vinnmenn fara at spæla til grýludans. Vakrasta grýlan fer ein góðan vinning.

Tunnan verður fyllt við nógvum góðum góðgæti. Eisini verður tunnusláing á skránni, og kattakongurin fer eisini ein góðan vinning.

Bólkurin Jens Lisberg og vinnmenn er samansettur av fyrrverandi frontmonnum í Sputnik, Marner Lisberg, Jens Johannesen og Jens Lisberg. Sputnik var ein av teimum kendastu tónleikabólkunum í 80-árunum, og teir hava spælt nógvur landplágar.

Væntandi verður væl av fólkum í høllini í Trongsivági leygarkvöldið 8. februar. Aldursmarkið verður 18 ár.

